розкриття цих злочинів. Це визначає актуальність наукової розробки відповідних проблем.

Нині існує об'єктивна необхідність нового концептуального підходу до вивчення феномену серійних злочинів, зокрема, пов'язаних із посяганнями на майно громадян, особливо причин, що їх породжують, та розробки на цій основі відповідних заходів протидії.

Список бібліографічних посилань

1. Біляєв В. О. Щодо необхідності законодавчого закріплення питань, пов'язаних з розкриттям злочинів (за аналізом діяльності підрозділів карного розшуку ОВС України). *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия: Юридические науки.* 2013. № 2-1, т. 26 (65). С. 295–304.

2. Про затвердження Положення про Департамент карного розшуку Міністерства внутрішніх справ України: наказ МВС України від 21.09.2012 № 818 // document.UA: сайт-база. URL: http://document.ua/pro-zatverdzhennja-polozhennja-pro-departament-karnogo-rozsh-doc120854.html (дата звернення: 20.04.2017).

Одержано 20.04.2017

*

УДК 351.9+347.96

Владислав Анатолійович Дорошенко,
аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН ЯК ФОРМА ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО УКРАЇНИ

Звернення громадян традиційно розглядається однією з найпоширеніших форм громадського контролю. Разом з тим Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) будучи з однієї сторони правоохоронним органом (ст. 1 закону України «Про Національне антикорупційне бюро України»), а з іншої сторони спеціальним суб'єктом у сфері протидії корупції (ст. 1 закону України «Про запобігання корупції»), інституційно є новоствореним унікальним органом з надзвичайно широкими повноваженнями щодо попередження, виявлення, припинення, розслі-

дування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових.

Натомість зміст звернення громадян як форми громадського контролю не полягає у реалізації владних повноважень громадянами, такий вплив громадськості на негативні прояви діяльності НАБУ має швидше опосередкований характер, тобто дефакто припинення порушень у діяльності НАБУ, покарання винних за їх допущення буде забезпечено іншими уповноваженими державними органами. Разом з тим, звернення громадян як форма громадського контролю має важливий запобіжний, профілактичний вплив.

У результаті викладеного цілком логічним виглядає наступне питання: яким чином та до яких суб'єктів (органів) може бути доцільним звернення, зокрема з приводу вчинення працівниками НАБУ корупційних правопорушень?

Згідно зі ст. 19 закону України «Про демократичний цивільний контроль над воєнною організацією і правоохоронними органами держави» громадяни беруть участь у здійснені громадського цивільного контролю за правоохоронними органами як через громадські організації, членами яких вони є, через депутатів представницьких органів влади, так і особисто шляхом звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та його представника у справах захисту прав військовослужбовців або до іншого державного органу в порядку, визначеному Конституцією України та законом України «Про звернення громадян». Саме положеннями останнього урегульовано питання практичної реалізації громадянами України наданого їм Конституцією України права вносити в органи державної влади, об'єднання громадян відповідно до їх статуту пропозиції про поліпшення їх діяльності, викривати недоліки в роботі, оскаржувати дії посадових осіб, державних і громадських органів. Закон забезпечує громадянам України можливості для участі в управлінні державними і громадськими справами, для впливу на поліпшення роботи органів державної влади і місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, для відстоювання своїх прав і законних інтересів та відновлення їх у разі порушення.

Зокрема, ст. 1 закону України «Про звернення громадян» передбачено, що громадяни України мають право звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їх статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргою про їх порушення. Пунктом 2 ч. 1 ст. 21 закону України «Про громадські об'єднання» передбачено, що громадські об'єднання мають право звертатися до органів державної влади, органів влади АРК, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб з пропозиціями (зауваженнями), заявами (клопотаннями), скаргами. Відповідно, в законі України «Про звернення громадян» надано визначення конкретних форм звернень громадян, а саме:

1) пропозиції (зауваження) – звернення громадян, де висловлюються порада, рекомендація щодо діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, депутатів усіх рівнів, посадових осіб, а також висловлюються думки щодо врегулювання суспільних відносин та умов життя громадян, вдосконалення правової основи державного і громадського життя, соціально-культурної та інших сфер діяльності держави і суспільства;

2) заяви (клопотання) – звернення громадян із проханням про сприяння реалізації закріплених Конституцією та чинним законодавством їх прав та інтересів або повідомлення про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, народних депутатів України, депутатів місцевих рад, посадових осіб, а також висловлення думки щодо поліпшення їх діяльності. Клопотання – письмове звернення з проханням про визнання за особою відповідного статусу, прав чи свобод тощо;

3) скарги – звернення з вимогою про поновлення прав і захист законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, посадових осіб.

Особливої уваги заслуговують положення спеціальних норм з приводу надання звернень громадянами як форми громадського контролю за діяльністю НАБУ, а саме положень законів України «Про запобігання корупції» та «Про Національне антикорупційне бюро України».

Законом України «Про запобігання корупції» передбачено, що Національне агентство з питань запобігання корупції, а також інші державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування забезпечують умови для повідомлень їх працівниками про порушення вимог зазначеного закону іншою особою, зокрема через спеціальні телефонні лінії, офіційні веб-сайти, засоби електронного зв'язку. У разі підтвердження викладеної у повідомленні інформації про порушення вимог цього закону керівник відповідного органу вживає заходів щодо припинення виявленого порушення, усунення його наслідків та притягнення винних осіб до дисциплінарної відповідальності, а у випадках виявлення ознак кримінального або адміністративного правопорушення також інформує спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції (ч. 4, 5 ст. 53 закону України «Про запобігання корупції»).

Зі змісту п. 4 ч. 2 ст. 27 закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» випливає, що фізичні та юридичні особи можуть надавати звернення через спеціальну телефонну лінію, сторінку в мережі Інтернет, засоби електронного зв'язку щодо причетності працівників НАБУ до вчинення правопорушень. Перевірки з приводу змісту відповідних заяв віднесено до компетенції підрозділів внутрішнього контролю НАБУ.

Якщо вести мову про заяви та повідомлення про кримінальні правопорушення, вчинювані працівниками НАБУ маємо виходити з переліку спеціально уповноважених органів у сфері протидії корупції крізь призму їх процесуального статусу у кримінальному процесі. Так, згідно ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України підслідність корупційних злочинів віднесена до компетенції слідчих органів Національної поліції. Разом з тим, саме прокурори, здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі керівництва досудовим розслідуванням, наділені широкими повноваженнями, зокрема: починати досудове розслідування;

доручати органу досудового розслідування проведення досудового розслідування; скасовувати незаконні та необґрунтовані постанови слідчих (ст. 36 КПК України) тощо. Як наслідок, вважаємо більш доречним та як наслідок значно ефективнішим із заявами (повідомленнями) про вчинення корупційних кримінальних правопорушень звертатися саме до органів прокуратури.

Підсумовуючи викладене, вважаємо, що звернення громадян як форма громадського контролю за діяльністю НАБУ може бути здійснена:

1) у загальному порядку – у якості: а) пропозиції (зауваження), адресованого Президентові України, Верховній Раді України, Директору НАБУ, де висловлюються порада, рекомендація щодо діяльності НАБУ, думки щодо врегулювання суспільних відносин та вдосконалення правової основи у сфері протидії корупції за участю НАБУ; б) заяви (клопотання) із проханням про сприяння реалізації закріплених Конституцією та чинним законодавством їх прав та інтересів, з проханням про визнання за особою відповідного статусу, прав чи свобод тощо або повідомлення про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності НАБУ уповноважених суб'єктів (органи прокуратури, органи Національної поліції, НАЗК, органи Служби безпеки України), а також висловлення думки щодо поліпшення діяльності НАБУ; в) скарги, адресовані директору НАБУ з вимогою про поновлення прав і захист законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями працівників НАБУ;

2) спеціальному порядку – у якості: а) заяв і повідомлень, адресованих підрозділам внутрішнього контролю Національного бюро, про вчинені кримінальні правопорушення працівниками НАБУ; б) заяв і повідомлень, адресованих органам прокуратури, про вчинені кримінальні корупційні правопорушення.

Аналіз положень закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» свідчить про не інформативність викладення деяких положень стосовно реалізації звернення громадян як форми громадського контролю за діяльністю НАБУ. У результаті вважаємо за доцільне положення даного закону доповнити статтею 30-2 «Громадський контроль за діяльністю Національного бюро» наступного змісту:

«1. Громадський контроль за діяльністю Національного бюро здійснюється у порядку передбаченому Конституцією України, законами України «Про звернення громадян», «Про демократичний цивільний контроль над воєнною організацією і правоохоронними органами держави» та іншими нормативно-правовими актами.

2. Для розгляду заяв і повідомлень від громадян України про факти неправомірної поведінки (зокрема кримінально-правового характеру) з боку працівників Національного антикорупційного бюро України створюються спеціальні телефонні лінії, сторінка в мережі Інтернет, засоби електронного зв'язку Національного бюро. Всі надані громадянами відомості надходять для перевірки безпосередньо до Управління внутрішнього контролю Національного бюро.

Для розгляду заяв і повідомлень від громадян про факти причетності працівників Національного бюро до вчинення кримінальних корупційних правопорушень створюються спеціальні телефонні лінії, сторінка в мережі Інтернет, засоби електронного зв'язку органів прокуратури.

3. З метою забезпечення прозорості та цивільного контролю за діяльністю при Національному бюро утворюється Рада громадського контролю».

Одержано 18.04.2017

*

УДК 342.25

Леонід Олександрович Ємець,
народний депутат України,
кандидат юридичних наук

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Дослідження адміністративно-правових засад діяльності органів місцевого самоврядування в екологічній сфері, також обумовлено, не тільки необхідністю системного аналізу даного питання, воно також набуває актуальності в світі визначення державного курсу на децентралізацію влади, розширення повнова-